

Libertas philosophandi:

Mit kívánok képviselni az MTA Elnökségében?

Kenesei István

1. Mint aki az MTA elnökségében a választott akadémikusi tag szerepére pályázik, az alábbiakban vázolom fel, milyen álláspontokat, nézeteket, terveket kívánok képviselni. Előre bocsátom, hogy eddigi nyilvános és részben vezetői tevékenységemben is ezeket az elveket követtem, nevezetesen, mint a József Attila (későbbi nevén: Szegedi) Tudományegyetem professzora 1993-tól, majd tudományos és pályázati rektorhelyettese 1997-2000 között, valamint az MTA Nyelvtudományi Intézete igazgatója 2002-2017 között. Rövid életrajzom: <http://www.nytud.hu/kenesei/cv.html>

2. Választott tagként nyilvánvalóan nem irányítója leszek az MTA-nak, ezért ez a fogalmazványom nem egyfajta „vezetői koncepció”, hanem azoknak a **prioritásoknak a felsorolása**, amelyeket az Elnökségben követni, illetve képviselni szeretnék.

a) Társadalomtudományi képviselőként a köztestületnek van egy nem-akadémikusi választott tagja, Boda Zsolt, aki hathatósan tudja képviselni a szorosán vett társadalomtudományokat, közelebbről a IX. Osztály által lefedett területeket, hiszen maga is a Társadalomtudományi Kutatóközpont főigazgatója. Ennélfogva, amit én vállalhatok, az a tulajdonképpeni **bölcsészettudomány**, azaz az MTA I. és II. Osztályai által felölelt tudományterületek hathatós képviselése, remélhetőleg mind Boda Zsolttal, mind a megválasztandó társadalomtudományi alelnökkel, valamint az osztályelnökökkel együttműködve. Erre annál is nagyobb szükség van, mert éppen ez a terület van kitéve az utóbbi időkben nemcsak támadásoknak, de olyan kormányzati alapítású alternatív, mondhatnánk unortodox kutatásokat eltervező és részben már megvalósító intézetek befolyásának, amelyet nyílt vitában kell értékelni és adott esetben kritizálni – a tudomány, a tudományos gondolkodás szabadságának a címben jelzett és Galilei által is vallott elvének szellemében.

b) Noha a lényegében bárhol máshol művelhető élet- és természettudományoknak is vannak olyan fókuszpontjai, amelyek a magyar társadalom vagy Magyarország természeti környezete fontos problémáit érintik, mégis a bölcsészettudományok nevezhetők par excellence **nemzeti tudományoknak**, hiszen ezek azonosítják, őrzik, kutatják és terjesztik a magyarság nyelve, irodalma, kultúrája, történelme stb. által meghatározott tartalmakat, illetve az általuk képviselt értékeket. A nemzetközi kontextusban és elismert metodológiákkal folytatott kutatás és az eredmények terjesztése elsőrendű feladatunk.

c) A Közgyűlés által megválasztván a kb. 17 ezres létszámú **köztestület** feladatainak újragondolását is feladatomnak fogom tartani. A többek által „csonka akadémiának” nevezett intézményünk ma is meglévő tekintélyét, hitelességét mértéktartó, de egyértelmű állásfoglalásokkal kell fenntartani. Számos olyan a társadalmat érintő terület van, amelyen az Akadémia hathatósan tudja befolyásolni a tudomány eredményeire kíváncsi közönség gondolkodását, és ehhez minden hatékony kommunikációs eszközt meg kell ragadnia. E témák közé tartozik például az áltudományos nézetekkel szembeni folyamatos küzdelem, amely nemcsak a bölcsészet- és társadalomtudományok, hanem az MTA által képviselt csaknem minden tudományág reprezentánsának a szívügye kell, hogy legyen. De említhetjük a közoktatás számára kiadott tankönyveket is, amelyeket nemcsak didaktikai, de tudományos szempontokból is szükséges lenne rendszeresen megvizsgálni, mintegy minőségbiztosításukat elvégezni. E célok érdekében az erre vállalkozó

köztestületi tagokból további munkabizottságokat lehetne szervezni a meglévő tudományos bizottságok köré.

d) Világosan ki kell mondani, hogy az MTA **nem politikai, hanem szakpolitikai** kérdésekben nyilvánul meg, ezekben tartja magát illetékesnek és felhatalmazottnak megalapozott véleménye kifejtésében.

e) Az MTA-tól „elszakított” **intézethálózat köztestületi tagjaival** különösen fontosnak tartom fenntartani a kapcsolatot. Ez természetesen intézményesen nem lehetséges, ezért erre más formát kell kialakítani. A b) pontban vázolt feladatokban például kiemelten lehetne számítani közreműködésükre, hiszen infrastrukturális háttérükkel számos esetben támogathatják az MTA számukra is fontos céljait.

f) Fontosnak tartom, hogy az Akadémia foglalkozzon a **felsőoktatás** helyzetével, feladataival, kutatási lehetőségeivel, a tudományos utánpótlás és pályakép kérdéseivel, valamint a kutató/oktatók helyzetével. Különös figyelmet lehetne fordítani a doktori képzés kérdéseire is.

g) Végül korábbi intézeti igazgatóként a **kutatóhálózatban dolgozók** érdekeit, a **Fiatalok Akadémiájának** felkért tanácsadójaként pedig ezt a testületet is képviselni kívánom az Elnökségben.

3. A tudományról, felsőoktatásról, Akadémiáról, és különösen ennek utolsó másfél évről írt elemző cikkeim, illetve vitáirataim, amelyekben világosan kifejtem álláspontomat számos kérdésben, szabadon olvashatóak az alábbi linken: <https://www.es.hu/szerzo/53146/kenesei-istvan>

2019. december

Kenesei István
lev. tag
Professor Emeritus